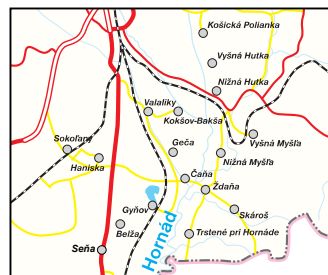

Tretí najlepší slovenský časopis v kategórii neziskových a rozpočtových organizácií súťaže Podnikové médium roka **za roky 2012, 2017 a 2018**.
Vydáva Regionálne združenie obcí Hornád: Belža, Čaňa, Geča, Gyňov, Haniska, Kokšov-Bakša, Košická Polianka, Nižná Hutka, Nižná Myšľa, Seňa, Skároš, Sokoľany, Trstené pri Hornáde, Valaliky, Vyšná Hutka, Vyšná Myšľa, Ždaňa.

- V regióne sa postupne obnovujú zdravotné strediská
- Pátranie po rodokmeňoch spája dlho odlúčené rodiny
- Dáma pôvodom z Hanisky ako zručná pilotka
- Deti so zvláštnou diagnózou našli útočisko v Ždani
- Návrat k bylinkám je cestou k harmónii a zdraviu

Prajeme vám čo najzdravšiu jeseň

Pivónia? Nie. Romantická ruža Charles Rennie Mackintosh (viac na strane 3)

Okusili sme zážitky, ktoré nás takmer vrátili do starých koľají. Šport, aktivity pod holým nebom... a aj nesmelé stretávanie sa vo väčších skupinách. O tom, či v tom budeme môcť čoskoro pokračovať, rozhodne aj naša zodpovednosť za svoje okolie. Prajeme našim čitateľom krásnu, čo najzdravšiu jeseň!

Veniec k Pamätníku oslobodenia v obci Skároš pri príležitosti 77. výročia vypuknutia SNP položil minister obrany SR Jaroslav Nad' (viac o pamätníku na strane 2)

Malí futbalisti z Kokšova-Bakše vyhrali prakticky všetko, čo sa dalo (viac na strane 15)

Na stretnutie s pápežom cestovali mnohí obyvatelia regiónu, aj redaktorka Abovského hlásnika Monika Floriánová (viac na strane 11)

V Skároši obnovujú pamätník

Najprv obľúbené stretnutie domácom pri vatre, na druhý deň pocta od Motorkárov Slovenska a na tretí – písal sa pondelok 30. augusta – oficiálne oslavy 77. výročia Slovenského národného povstania, tentoraz aj s hosťom, aký sa každý rok

nevidí. Veniec na pamiatku padlým položil aj minister obrany **Jaroslav Nad'**.

Pamätník oslobodenia obce Skároš nato stíchol. No o pár dní ožil iným ruchom. Začala sa jeho dlho plánovaná rekonštrukcia. Prizvaný bol k nej aj ten najpovolanejší. Architekt **Marek Merjavý**, ktorého otec **Pavol Merjavý** je spolu s **Jurajom Bartuszom** autorom architektonického projektu pamätníka z roku 1974.

„Vysoký betónový dvojpylón pamätníka upresňuje smer, ktorým prebiehalo oslobodenie,“ objasňuje pán Merjavý mladší pozadie vzniku monumentu. Medzi pylónmi je úzky priezor odkrýva-

júci krajinu z perspektívy, akú mohli vidieť aj vojaci počas vrcholiacich bojov.

Na práce dozerá starosta **Ľubomír Vranka**, sledoval aj čistenie dvojpylóna a betónového podkladu – postupmi, aké schválil samotný architekt. Zákazku zverili Skárošania firme z neďalekej Nižnej Myšle.

Pribudne netradičný prístupový chodník tvorený betónovými trojuholníkmi, čo bol pôvodný zámer oboch autorov. Ak by ste si chceli pozrieť opravený pamätník v plnej kráse, šancu by ste mali mať už na konci októbra.

Anton Oberhauser,

foto autor a Milan Bagoni (na strane 1)

Pieskovcový reliéf s výjavmi bojov – monoblok sa vyčistí a chemicky zakonzervuje

Čistenie tlakom vody

Starosta Ľubomír Vranka ukazuje, ako vysoko došlo čistenie pylóna k 14. septembru

Slovo na úvod

Sme dosť silní a zodpovední!

Vážení čitatelia,

možno sa pozastavíte nad názvom môjho zamyslenia a spýtate sa, čo k nemu viedlo. Myslel som na silu našej vôle a odhodlania čeliť protivníkovi zvanému COVID-19. Hovorím o našej sile nepoddať sa ilúziám, že nejako bude. Že sa nás to netýka a že nás to obide. Zodpovednosť máme v prvom rade voči sebe samým, rodine a blízkym, voči spolupracovníkom a svojmu okoliu.

Veľkou nádejou na zbavenie sa tejto epidémie je podľa všetkého očkovanie, hoci som zástancom dobrovoľnosti. Aj ako obce sa ho snažíme za podpory KSK sprístupniť starším ľuďom. Výjazd mobilnej jednotky sme zrealizovali v klube dôchodcov 31. mája a 28. júna. Takto sme zaočkovali 67 dôchodcov. Očkovací autobus prišiel aj do rómskej osady, kde sa v dňoch 2. a 30. augusta nechalo vakcinovať 46 rómskych spoluobčanov.

Sme uprostred tretej vlny. Už to nie sú desiatky infikovaných denne, ale stovky. Už to nie sú jedinci, ale desiatky hospitalizovaných. A čo je najsmutnejšie, znova pribúdajú mŕtvi. Skúsme byť silní a zodpovední. Očkovaním predídeme tretej vlne, alebo ju aspoň zmiernime. Mnohí z nás sledovali s pokorou návštevu pápeža Františka a asi nám neušlo, že všade vystupoval bez rúška. Predpokladám, že nám tým chcel nechať odkaz, že aj on je zaočkovaný. Preto nič nenechajme náhode a buďme silní, zodpovední.

Michal Rečka, starosta obce Čaňa

Komentujeme

Sokolianska odysea... skončí sa niekedy?

Začalo sa to rozhodnutím Okresného národného výboru Košice – vidiek v roku 1979. Po súhlase národného výboru obce Hutníky, kam patrili do katastra aj územia Sokolian a Bočiar, úradníci ich časť od stola pripojili k mestu Košice. Po zmene spoločenského systému a nástupe reštitúcií v 90. rokoch sa 14 obcí začalo domáhať vrátenia svojho územia. Všetky to po verdiktoch katastrálneho úradu postupne vzdali – s výnimkou Sokolian.

Ak by sa malej obci z nášho regiónu podarilo svoj boj vyhrať, v praxi by

to znamenalo, že oceliarnie U. S. Steel by znova začali odvádzať časť dane z nehnuteľností do jej pokladnice.

V Abovskom hlásniku pomerne pravidelne mapujeme tento spor „Dávida s Goliášom“. Obe strany – Košice i Sokolany – zaznamenávali striedavé právne víťazstvá od okresného cez krajský súd, odvolania smerovali dokonca na najvyšší či ústavný. V novembri 2020 sa zdalo, že rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, ktorý už po tretí raz označil predmetných 700 hektárov za pozemky

patriace Sokolanom, je definitívne.

Opäť však raz prišli k slovu právnici. Ústavný súd odložil vykonanie vlnajšieho rozhodnutia v plnom rozsahu. Mnohým určite napadla otázka, dokedy sa celá táto vec bude naťahovať... Iste, máme do činenia so situáciou, keď má každý svoju pravdu. No i tak sa nedá sa ubrániť dojmu, že spravodlivosť bude nakoniec „ohnutá“ v prospech toho, kto ponúkne výrečnejšie argumenty. Alebo nielen argumenty? Aj niečo rukolapnejšie? Ľudia si kladú otázky: Platí vôbec ešte reštitučný zá-

kon? Má nová republika záujem odstrániť krivdy spáchané do roku 1989? Mnohí občania našej krajiny by o svojich skúsenostiach so súdmi vedeli zo svojho pohľadu rozprávať...

Sokolany adresovali ústavnému súdu svoju právnu analýzu. Na odpoveď čakajú. Možno sa nakoniec dostane k slovu európsky súdny dvor. Ani jeho sudcovia však rozsudok nevyriešu za jednu noc. Bude potrebné čakať ďalšie roky.

Anton Oberhauser

Karel Gott: Staň sa ružou snehobiellou....

Unikátne rozárium krásli svet

Kto sa ponorí do krásy ruží v Rozáriu u Bohušov v Nižnej Myšli, vyjde z nej krajší, príťažlivejší, rozžiarený.

Precítila som to na vlastnej koži a tento jav potvrdzuje aj **Pavel Bohuš** a jeho manželka **Anna**. „Vidíme ho v tvárach návštevníkov. Doslova nás ohúril. Práve ho zažiť každému,“ vravia potešene obaja. Urobili si s centrom kráľovien kvetín na dôchodok radosť a delia sa o ňu s každým, kto prejaví záujem.

Ružovobiela popínava ruža **MELviolin**, červená s ružovým stredom trefne nazvaná **Nostalgia**, ktorá sa v hodnoteniach ruží ocitá v prvej svetovej desiatke. Historická zelená **Rosa viridiflora**. Nádherne plná sýtoružová romantická kráľovná kvetín s názvom **Leonardo da Vinci**. Oranžová popínava **Aloha** – podľa havajského slova vďačnosť, láska, prajnosť. Alebo záhonová hnedá ruža s vtípnym menom **Koko Loco**... Ale nájdete tu aj zamatovočerveného **Dona Juana** či extra tmavú **Schwarze Madonna**. Nechýba ruža **Svätej Alžbety - Szent Erzsébet**...

Pomaly prechádzam okolo 180 odrôd ruží a neviem sa vynadivať. Sadnem si na lavičku, kochám sa pohľadom z nej. Celú ma obklopuje kráľovná rozária MELviolin na slávnostnom oblúku. Je pri všetkých lavičkách a pri vchode.

► Od kapusty ku kvetom

„Dlhé roky sme sa venovali pestovaniu zeleniny a rozárium je vlastne prirodzeným pokračovaním nášho vzťahu k prírode a ľuďom,“ vraví pán Bohuš. Ako vyštudovaný poľnohospodár zachoval a rozvinul zeleninárstvo v Nižnej Myšli. „Pred časom malo temer každé družstvo vlastné zeleninárske stredisko. V okrese Košice - okolie ich bolo šesťnásť. Nižnomyšľianske síce po roku 1989 na chvíľu zaniklo, ale po páde družstva sme s pánom Vargom obnovili výrobu. Jeho prevádzka pokračuje aj v súčasnosti, pravda, už bez nás,“ podotkne ešte.

Vodopád zvaný Dick Koster

Manželia Bohušovci pri ruži Szent Erzsébet

Kráľovné kvetín možno obdivovať na ploche 1 200 metrov štvorcových. Rozárium otvorili na tohtoročný letný slnovrat a jeho výstavba v tvare lúčov trvala dva roky. Viedla ju záhradná architektka z Budapešti **Eszter Bala-**

tincz z Pharmarosy. Keďže ide o slovensko-maďarský projekt, pri vstupe sú vysadené ruže vo farbách národných zástav. S geodetickým zameraním pomohol **Ján Kavulič**. Rosa klub ČR a **Róbert Gregorek** z košickej

Krédo Bohušovcov

Pokiaľ sú na svete ľudia, ktorí v pote tváre šľachtia a pestujú ruže a ďalší, ktorí túto krásu dokážu vnímať nie iba očami, ale aj srdcom, máme nádej na šťastný život na Zemi.

Pohľad na celé rozárium

Historická zelená Rosa viridiflora

Botanickej záhrady UPJŠ zas poskytli cenné rady. Početnými kovovými prvkami prispel **Bartolomej Olexa** z Čane. Finančne projekt podporila obec a sponzor Aquaseed Košice.

► Štvrté na Slovensku

Pri tvorbe rozária manželia navštívili všetky tri jestvujúce na Slovensku – v Dolnej Krupej, v Tesárskych Mlyňanoch a na Borovej Hore, ktoré patrí Technickej univerzite vo Zvolene. „To naše je iné, špecifické. Nemáme tradíciu, ani veľké znalosti, ale lásku ku kvetom áno,“ vravia.

Najobľúbenejšou ružou pani Anny je žltá záhonová zvaná **Souvenir de Marcel Proust**. Favoritkou pána Pavla je zas popínava ružovobiela MELviolin.

A ako vyzerá deň v Rozáriu? Pani Anna: „Každý deň striháme dokvitajúce kvety, aby sila išla do rastliny a nie do šípky. Pravidelne ich zavlažujeme kvapkovou závlahou a ošetrujeme proti chorobám a škodcom. Mali sme aj také obdobie, že ruže po výdatných dažďoch naraz spáchli a na kompost sme v priebehu pár dní odviezli 70 fúrikov poškodených kvetov.“

► Vstup voľný

Vstup do unikátneho rozária je voľný. Aj v septembri, keď býva tretie kvitnutie, je tu krásne. V júni zas bohato kvitnú všetky ruže. Dosiaľ ho navštívilo viac než 2 800 ľudí z rôznych kútov Slovenska aj Európy. Z reproduktora jemne znejú piesne, v ktorých je zmienka o ružiach. Bohušovci ich našli 120. Symbolicky každých desať z tamojších 1 200 kríkov má vlastnú pieseň.

„Staň sa ružou snehobiellou, bielou vílou, staň sa vernou podobou ľudských citov...“ spieva Karel Gott v rovnomennej piesni a pokračuje: „Buď večne zelená. Nenechám slnko vychladnúť...“

Katarína Čaniová, foto autorka a RuB

Seriál o projektoch z verejných peňazí – 6. časť, Čaňa

Ani najväčšia obec nemá „ustlané na ružiach“

„Niekedy si mnoho ľudí ani nevie predstaviť, akými zložitými zákonnými postupmi a predpismi sa my starostovia musíme riadiť pri realizácii investičných projektov,“ poznamenáva skúsený Michal Rečka, dlhoročná hlava obce Čaňa.

A hneď má napórúdzí príklad: projekt Rozšírenie kapacity Čistiarne odpadových vôd (ČOV) Čaňa.

❑ Čo bolo na začiatku? Nápad či dokonca nutnosť?

Nutnosť. Potreba zlepšiť kvalitu čistenia odpadových vôd v našej obci. Začalo sa to zadáním a vypracovaním projektu. Nasledovalo získanie stavebného povolenia; predtým, ako sa vám ho podarí dostať, musíte zabezpečiť stanoviská od všetkých príslušných organizácií. Každá má pritom samozrejme svoje lehoty na vyjadrenie.

❑ A keď je teda stavebné povolenie konečne na svete?

Potom sa začína tá pravá „zábava“ vyplývajúca zo zákona o verejnom obstarávaní (VO). Tento zákon musíme dodržiavať, aj keď ide „iba“ o peniaze obce, nielen o štátny rozpočet či financie z eurofondov.

Prvým krokom je výsúťaženie zhotoviteľa VO. Keď si ho vyberieme, zhotoviteľ sa musí prísne riadiť ustanoveniami zákona o VO. V prípade našej ČOVky bola súťaž rozdelená na stavebnú a technologickú časť. Bolo teda nutné vypísať dve súťaže. Na stavebnú časť sme ju vypísali 8. januára 2020 v celkovom náklade takmer 339 tisíc eur. Zmluvu o dielo s víťazom verejnej súťaže sme uzatvorili 29. apríla a od mája do septembra minulého roka, teda podľa plánu, prebiehala realizácia.

❑ Hovoríte trochu sarkasticky o „zábave“, na čo narážate?

Horšie to totiž dopadlo s technologickou časťou. Súťaž sme vyhlásili v júli 2020. A začalo sa to, čo môžeme pokojne nazvať „krížovou cestou“ s uchádzačmi. Permanentne sme ich museli vyzývať na doplnenie podkladov, čo

Michal Rečka

posúvalo súťaž do časového neznáma. Napokon sa podnet ohľadom tejto súťaže ocitol na Úrade pre verejné obstarávanie. Čas plynul, nemohli sme to ovplyvniť, akurát opakovane a slušne vyzývať na posúdenie podnetov. Nakoniec sa VO uzavrelo 19. apríla 2021 a s vybratým zhotoviteľom sme podpísali zmluvu na 759 tisíc eur. Po troch mesiacoch prác bola čistička konečne uvedená do chodu 8. augusta. Pracuje výborne a výsledky čistenia sú dobré. Aj takto všetkým zainteresovaným ďakujem za ich pracovné nasadenie.

❑ Aké ďalšie projekty sa podarilo v poslednom čase v obci dokončiť?

Po kompletnej rekonštrukcii zariadenia detského ihriska v areáli materskej školy sme si s poslancami uvedomili, že je potrebné vybudovať aj detské ihrisko pre verejnosť. Prvá etapa v minulom roku zahŕňala oplotenie, zakúpenie a montáž preliezok, dopadových plôch, chodníka a bežných terénnych úprav za vyše 37 tisíc eur. Po otvorení 16. augusta zavládla spokojnosť, no začali sa ozývať aj hlasy zo strany rodičov, ktorí neboli spokojní s kvalitou terénnych úprav. Preto sme v tomto roku prišli k druhej etape. Obsahovala odkop terénu, zrealizovanie

Technologická časť ČOV

Detské ihrisko

priesakových podkladových vrstiev a polozenie umelého trávniku, vďaka čomu sa ihrisko dá používať hoci aj hneď po daždi. Táto investícia nás stála takmer 21 tisíc eur, ale stála za to. Od 6. júla opäť slúži deťom.

❑ Oproti malým obciam máte predsa len väčšie možnosti, o čom svedčí aj nedávna rekonštrukcia budovy kina.

Poopravím vás. Nejde ani tak o veľkosť obce, ako predovšetkým o hospodárne nakladanie s finančnými prostriedkami. Hlavne preto sme mohli zrealizovať I. etapu rekonštrukcie budovy kina, ktorá je vo vlastníctve obce. Prebehlo zateplenie fasády východnej, južnej a západnej strany, výmena okien, dvier do budovy a priestorov Jednoty dôchodcov. Od základu bola zrekonštruovaná celá bývalá predajňa bicyklov. Tieto priestory sú úplne prerobené, vrátane sociálnej časti, zázemia pre personál a spoločenskej miestnosti. Hotová je nová strecha vrátane zateplenia, podlahy, elektroinštalácia, sanita, obklady, dlažby, zariadenie predmety, vymenené okná, maľby a nátery. Celá táto I. etapa rekonštrukcie budovy kina obec stála skoro 49 tisíc eur. Otvorili sme ju 29. augusta. Verím, že investícia bola rozumná a bude slúžiť ďalším generáciám.

❑ Pod'me stručne ešte k ďalším témam. Niektorým ľuďom predkáža, že na okrajových uliciach ako Tichá či Osloboditeľov chýba vodovod. Zmení sa niečo?

Táto téma je na samostatný článok. Zjednodušene: mnohí obyvatelia našej obce sa v minulosti mohli napojiť na verejný vodovod, no nevyužili túto možnosť. Investovať priemerne pár desiatok eur do vodovodnej prípojky sa im nezdalo rentabilné. Ďalším dôvodom je, že cez verejný vodovod z Geče tečie aktuálne voda z nie príliš výdatného zdroja v Drienove a tým, že z neho čerpajú okrem našej základnej školy a požiarnej zbrojnice aj veľké mestské časti Košíc, jeho kapacita je vyčadená na maximum.

❑ Aký bude osud cyklochodníka medzi Gečou a Čaňou?

Práve 13. septembra sa odovzdalo stavenisko zhotoviteľovi. Chodník sa buduje v týchto týždňoch. (viac na strane 7 - pozn. red.)

❑ Motoristom strpčuje život neprehľadná križovatka zo smerov Geča - Ždaňa - Gyňov - Haniska. Čo je nové?

V krátkom čase sa začne výstavba okružnej križovatky, pričom samozrejme dôjde aj k finančnej kompenzácií majiteľov, ktorých časti pozemkov budú zabraté.

❑ A aký bude osud chátrajúcej budovy pri obecnom úrade, kde mal vzniknúť domov dôchodcov?

Budova je v dezolátnom stave, v roku 2010 bola zatopená. Rozhodlo sa o jej zbúraní a vybudovaní novej.

Za rozhovor ďakuje Anton Oberhauser, foto ocú Čaňa a autor

Kino po rekonštrukcii

Nebude potrebné cestovať do mesta

Stredisko vo veľkej záhrade

Nové zdravotné stredisko v Seni, ktoré otvára svoje brány v týchto dňoch, pripomína svojou polohou takmer názov televízneho seriálu. Nachádza sa totiž - síce nie v ružovej záhrade - ale na pozemku, ktorý pripomína areál kaštieľa či kúrie z minulosti.

Minulosť tu však už dnes nenájdete. Vedeniu obce Seňa sa, naopak, podarilo v rámci projektu vybudovať centrum integrovanej zdravotnej starostlivosti (CIZS). Pôvodnú budovu zdravotného strediska nechala obec obnoviť, dobudovali novú a obe časti spája prechodová chodba, kde je vestibul. Vedie doň aj bezbariérový prístup.

Podmienky projektu vyžadujú, aby v CIZS pôsobil všeobecný lekár (od 1. 10. ordinuje MUDr. Gabriela Petrillová), zubár, pediater a jeden deň v týždni aj gynekológ.

„Máme za sebou množstvo jednaní a konzultácií na Košickom samosprávnom kraji aj na samotnom Ministerstve zdravotníctva SR. Najpriateľnejšou formou pre obec bolo, že sa stane po-

skytovateľom zdravotnej starostlivosti, teda že založí spoločnosť s ručením obmedzením a zdravotnícki zamestnanci CIZS budú zamestnancami obce,“ hovorí starostka **Marcela Gallová**.

Táto spoločnosť dostala názov **Zdravie Seňa s.r.o.** „Chceme sa stať vyhľadávaným zdravotným strediskom v okolí. Myslíme si, že mnohí občania uprednostnia návštevu nášho centra pred cestou do Košíc, už len kvôli prístupu priateľskému k rodinám, špičkovej prístrojovej technike a časovej úspore a ľahšiemu parkovaniu,“ komentuje starostka. „Predpokladáme, že postupne začneme vytvárať pozitívny hospodársky výsledok. Pri štarte nám pomohol fakt, že sme po testovaniach na covid v prvej polovici roka mali pozitívnu ekonomickú bilanciu.“ Starostka podotýka, že vďaka úspore financií z verejného obstarávania v dôsledku nižšej víťaznej ponuky, ako bol plánovaný odhad tržových cien na prístrojové vybavenie, nevyčerпали schválené výdavky v rámci projektu a ušetrili takmer 100 tisíc eur z verejných peňazí.

Hľadá sa pediater

Detskému lekárovi ponúka obec Seňa prácu v modernej novovybudovanej ambulancii s rozlohou viac ako 70 m² a ďalších spoločných priestoroch v príjemnom prostredí s oázou zelene v areáli zdravotného strediska. Okrem nadštandardnej ambulancie ponúka aj úplne nové vybavenie a zariadenie od kartotecných skriň, nábytku, vlastného sociálneho zariadenia, až po informačné technológie - PC, tlačiareň a kiosk s objednaním pomocou e-časy. Ďalej bude mať k dispozícii špičkové prístrojové vybavenie vrátane ultrazvuku (USG) a elektromyogramu (EMG) na pomoc pri určovaní neurologických diagnóz, biotrovnú lampu (tzv. biolampu), spirometer, diagnostický prístroj na zápalové markery (CRP) ako aj na covid a mnoho ďalších infekčných chorôb. Pracovný pomer je možné uzatvoriť ako SŽČO, ale aj ako zamestnanec obecnej spoločnosti Zdravie Seňa, s.r.o.

Očkovanie: ako na tom sme?

Vakcinácia proti ochoreniu COVID-19 je naďalej považovaná za najúčinnější prostriedok v boji proti tejto pandémie. Väčšina epidemiológov a hygienikov sa prikláňa k názoru, že pozitívna vakcín výrazne prevyšujú riziká a najmä u rizikových skupín (seniori a chronicky chorí) je očkovanie podstatne bezpečnejšie ako nakazenie sa chorobou.

► Ako na tom boli naše obce k 30. septembru?

Slovensko bolo na úrovni 44,35 % zaočkovaných obyvateľov, čím sme v rámci Európskej únie takmer na chvoste. Košický kraj mal zaočkovanosť 39,44 % a okres Košice - okolie 36,99 %. V tomto porovnaní vychádza-

jú obce RZOH pomerne priaznivo. Geča, Kokšov-Bakša, Belža a Vyšná Myšľa sú nad 45 %, Haniska, Seňa, Gyňov a Ždaňa výraznejšie prekročili 40 %. Na opačnom konci sa nachádzajú Sokolany, ktoré ešte nedosiahli ani 33 %. A pod 35 % boli aj Čaňa, Nižná Myšľa a Vyšná Hutka. V okrese majú najvyššiu zaočkovanosť Vyšný Čaj a Trebejov.

Zdravotné stredisko v Seni otvára svoje brány

Valaliky: zdravotné stredisko rozšírené a skolaudované

Už nič nebráni tomu, aby sa rehabilitačné oddelenie vo Valalikoch stalo súčasťou tamojšieho centra integrovanej zdravotnej starostlivosti. V pondelok 20. septembra prebehla kolaudácia priestorov, ktoré sú k dispozícii v novej prístavbe zdravotného strediska. Doteraz bola rehabilitácia v budove materskej školy.

Obec na projekt získala vyše 736 tisíc eur z Integrovaného regionálneho operačného programu, zo svojich zdrojov vynaložila necelých 40 tisíc. „Týmto spôsobom sme zabezpečili to, čo nám v CIZS ešte chýbalo,“ komentuje starosta **Štefan Petrik**.

Mnoho ľudí si neuvedomuje, že viacerých smrteľných a ťažkých chorôb sa už nemusíme báť preto, lebo sme sa ich zbavili práve vakcináciou. Česko-Slovensko sa stalo v 20. storočí jednou z najpokrokovejších krajín v očkovaní. Na Slovensku sa začalo systematicky očkovať proti týmto chorobám v rokoch:

- 1951 - Tuberkulóza
- 1956 - Čierny kašeľ
- 1957 - Detská obrna
- 1958 - Záškrt
- 1958 - Tetanus
- 1969 - Osýpky
- 1984 - Rubeola
- 1987 - Mumps
- 1998 - Hepatitída B
- 2000 - Hemofilové invazívne nákazy
- 2009 - Pneumokokové nákazy

Stranu pripravil Anton Oberhauser, foto ocú/ internet, dáta Únia miest Slovenska

Čo je nové v Seni

Z programu obnovy dediny sme získali dotáciu na vytvorenie oddychovej zóny, ktorá nadviaže na zeleň pri rekonštruovanom kultúrnom dome. Tešíme sa zo zakúpenia nového profesionálneho robota do školskej jedálne, ktorý vyhovuje prísnejším nárokom na kvalitu a hlavne množstvo

stravy po zavedení dotovaného stravovania pre žiakov. No a v neposlednom rade pripravujeme výstavbu miestnej komunikácie a chodníkov v rómskej osade, kde v súčasnosti oficiálne žije okolo 300 obyvateľov, čo je asi 13 percent z celkovej populácie obce. **Marcela Gallová, foto ao**

Zelená stena popri hlavnej ceste utešene rastie a bude z roka na rok krajšia a hustejšia

MŠ vynovili i v Skároši

Rekonštrukcia verejných bodov pokračuje aj v ďalších obciach. V rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia, konkrétne z výzvy zameranej na zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov, prebehla obnova budovy Materskej školy v Skároši. „Zrealizovalo sa zateplenie obvodového plášťa, strešného plášťa, výmena okien a dverí, inštalovaná bola nová vzducho-

technika, nové rozvody teplej vody, vymenená elektroinštalácia a kúrenie. Celkový rozsah stavebných prác sa vyšplhal na 240 tisíc eur. Trvalí niečo vyše dvoch mesiacov,“ komentuje starosta **Ľubomír Vranka**. Z vlastných zdrojov obec nechala zrealizovať nové rozvody studenej vody, odkvapový chodník a ďalšie práce v interiéri budovy. „Práve s nimi finišujeme.“ **ocú/red**

Budova predtým...

...a potom

Trstené pri Hornáde opekníeva

Začali so slamenými postavičkami a kvetinovou výzdobou pri vstupnej tabuli do obce. Neskôr nainštalovali kvetináče aj na stĺpy, držiaky vyrobili šikovní miestni. Kreativitu mladého tímu obecného úradu vidno i v strede dediny - v podobe žltého kvetinového bicykla. Ďalšou vychytávkou sú ryby a rybičky, ktoré spríjemňujú prechádzku či jazdu po cyklotrase do Gyňova. Vynovené autobusové zastávky s folklórnym motívom zas ladia čakajúcich na pozitívnu vlnu. „Všetko sú to veci nízkonákladové a robené svojpomocne. Napríklad kovové rybyky vyrobil v rámci voľného času zadarmo môj svokor,“ prezradil starosta Trsteného pri Hornáde **Matej Kočíš**.

mí/ao, foto tph

Radosť čakať na takejto zastávke

Ryby „plávu“ popri cyklotrase

Vitajte v rodine!

V Trstenom práve pripravujú úvodné číslo miestneho občasnika. Časopis by mal doraziť do všetkých domácností ešte tento rok. Vitáme ho v našej rodine časopisov v mikroregióne! Jedným z projektov, o ktorom v ňom nebude chýbať podrobný článok, je rekonštrukcia materskej školy. Sú na ňu právom hrdí, škôlka vyzerá naozaj ako z rozprávky. Deti i rodičia si trpezlivo počkali na posunutý začiatok školského roka, ktorý kvôli dokončovacím prácam začal 13. septembra. **ocú/red**

Kokšov-Bakša: nová učebňa

Základná škola v obci Kokšov-Bakša poskytuje výchovu a vzdelávanie žiakom v 1. - 4. ročníku. Od konca minulého školského roka je jej súčasťou nová odborná učebňa na vyučovanie anglického jazyka a na individuálne vyučovanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími

potrebami. Obec plánuje vybaviť odbornú učebňu aj ďalšou modernou technikou.

Na ZŠ Valaliky medzitým idú tiež s dobou a pomocou tepelného čerpadla získavajú energiu pre školu šetrným a ekologickým spôsobom.

kb/red

Stvorení pre MY

Vo Vyšnej Myšli sa v auguste uskutočnil detský letný tábor s názvom Stvorení pre MY s podporou hnutia eRko - HKSD a obce Vyšná Myšľa, na ktorom sa deti celý týždeň učili rozvíjať spoločnosť. Bohatý program zahŕňal hry, tance, tvorivé dielne práce s drevom, prechádzky v lese, stopo-

vačku i prespávačku v kultúrnom dome. Program bol obohatený o návštevu tajní s koňmi a tiež o stretnutie so včelárom, ktorý deťom doniesol aj sladký med, s policajným psom a dobrovoľníkmi hasičmi, ktorí deti povozili na hasičskom aute a urobili im aj penu.

vm/red

Ozajstná prespávačka v kulturáku

Odhalenie erbu

Obec Vyšná Myšľa oslavovala v minulom roku 695. výročie od prvej písomnej zmienky. Pri tejto príležitosti dostal starosta **Marek Habina** myšlienku vytvoriť niečo, čo bude našich občanov vítať pri vstupe do rodnej obce a zdôrazňovať vďačnosť za domov. Oslovil výtvarníka a sochára **Rudolfa Hofera**. Výsledkom je originálne stvárnený erb, ktorý je umiestnený pri vstupe do obce. Tento symbol bol slávnostne odhalený a za zvonenia zvonov požehnaný v prvú októbrovú sobotu.

Erb obce Vyšná Myšľa tvorí delený neskorogotický štít. V hornom červenom poli je biely vták vedľa zeleného stromu. Má žlté nohy a zobák, v ktorom drží bielu rybu. Nad ním sú tri žlté hviezdičky, v dolnom zelenom poli je biele čieroslo a lemeš. Heraldika erbu obce vychádza z obecnej pečate pochádzajúcej z druhej polovice 18. stor.

Obec Vyšná Myšľa

Rastie cyklochodník Geča - Čaňa

Tak sme sa predsa dočkali! Po ľavej strane hlavnej cestnej komunikácie od Geče smerom k Čani prebieha čulý stavebný ruch. Výsledkom by už koncom tohto októbra mal byť nový, komfortný, asi kilometer dlhý cyklochodník. Obe obce dostali na tento účel po 50 000 eur od Vlády SR z programu pre najmenej

rozvinuté okresy. Obe tiež prispievajú z vlastného rozpočtu približne 15 % dielom. Ako nám povedal starosta Geče **Patrik Rusňák**, cyklochodník bude mať vlastné dopravné značky a zábradlie pre zvýšenie bezpečnosti na uvedenom frekventovanom úseku. To osadia na budúci rok - počas druhej etapy stavby. **kčj**

Zber a využitie zeleného „odpadu“

Bohatstvo v záhradách

Jesenné práce v záhradách sú v plnom prúde. Vyčistiť hriadky, poslednýkrát pokosiť trávnik, orezať kríky a stromy, pohrabať listie. A kopa zeleného materiálu, neprávom označovaného za zelený odpad, je na svete. Čo s ním?

Jednoznačne zužitkovať a vrátiť živiny späť do pôdy. Možností je veľa - založiť si kompost, vyrobiť listovku (hnojivo z rozložených listov) či podrviť konáre na nástelku. V žiadnom prípade nepáliť! Navyše, ak to urobíme doma ako naši predkovia, ušetríme! Nemusíme

kupovať hnojivá, nástelky ku kvetom či platiť poplatky za odvoz a likvidáciu zberným firmám. Vo veľkom to prináša bonusy pre životné prostredie, napr. menej nafty a výfukových plynov z prepravy a nakladania, aj pre estetiku - žiadne nevzhľadné kopy umiestnené kade-tade. Ak to nejde doma, v obciach sú zriadené zberné miesta či umiestnené kontajnery len pre tento biologický materiál.

Monika Floriánová, foto ocú Sokolany

Zber konárov v Sokolňanoch prebieha štvrtý rok. Po spracovaní v obecnej drvičke si posekaný materiál môžu obyvatelia vziať a použiť

Poznáte výhody drevenej štiepky?

Nastlaná na pôdu pôsobí ako izolátor:

- ❑ redukuje odparovanie vody počas horúcich dní,
- ❑ v zime chráni rastliny pred mrazom a zabezpečuje im dostatočnú vlhkosť,
- ❑ znižuje rast buriny,
- ❑ postupne sa rozkladá, čím zlepšuje kvalitu pôdy,
- ❑ zabraňuje tomu, aby dažďe vymyli pôdu pri koreňoch rastlín,
- ❑ chráni pôdu pred vetrom.

Prvý obecný v Geči

Susedská výpomoc má aj takúto podobu: Valalíky pomohli Geči odhrnúť sneh z chodníkov za pomoci vlastnej multikáry a Geča na oplátku im svojím novým kolesovým traktorom John Deere so snehovou radlicou v marci pluhovala cesty. Obec využíva traktor na vývoz odpadu (aj nadrozmerného) pre občanov obce ako aj zo Záhradkárskej osady Geča-mlyn. Užitočný pomocník - prvý tohto typu v histórii Geče - stál s príslušenstvom približne 165 tisíc eur. Získali ho z eurofondov v rámci projektu Nákup strojno-technologického zariadenia na vybavenie zberného dvora. Na traktore sa bude zaiste pôsobivo vynímať erb obce, ktorý sa tam chystajú umiestniť.

kčj, foto ocú Geča

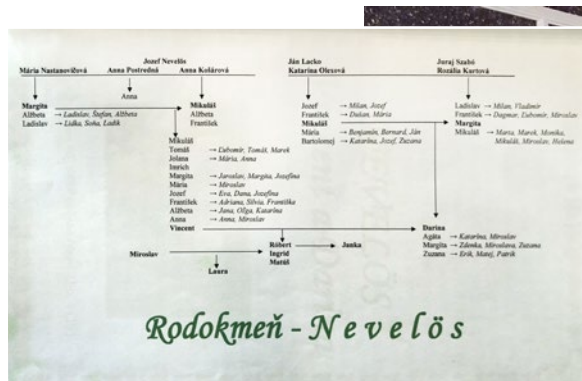

Fascinujúci svet rodokmeňov

Akoby sa odmietala zmieriť s pomítnutnosťou života. „Nechávala som si veci po zosnulých príbuzných, zdedila som rodné listy,“ odкрýva príbeh svojej faktograficky zamieranej vášne **Alžbeta Očkajáková** z Trsteného pri Hornáde. Na prvý pohľad obyčajná žena. Vdova, mamka dvoch synov Jána a Róberta, babička. Kedysi povolaním ekonómka. Neskôr aktívna členka mandolínového súboru, ktorému vedie podrobnú kroniku. Teplejšie, teplejšie... od kroník to už nie je ďaleko k skúmaniu rodokmeňov. A veru, dopátrala sa už k vyše 880 ľuďom vo svojej rodovej línii aj u širokého príbuzenstva.

Ked' ju navštívim u nej doma a usaďme sa, Betka otvára zložky s dokumentmi. Zažltnuté, ale stále dobre čitateľné. Hlavne, ak rozumiete po maďarsky... Medzi nimi fotokópie potvrdení z čias druhej svetovej vojny, nachádzam už i takmer rozpadnuté písomnosti z konca 19. storočia. Vidím, ako vyzerá červený dvojkorunový kolok z prvej Československej republiky i známka hodna 50 fillérov v roku 1914. Ešte za monarchie.

Príbeh Betky, rodenej Ráškyovej, má i ďalší rozmer. „Okolo roku 1900 de-

Záznamy o rodoch nie sú v Trstenom ojedinelé. Toto je rodokmeň Nevelösovcov

dove dve sestry emigrovali do Ameriky. Jednou z ich potomkov je i moja druhostupňová sestrnica Kathy.“ Energická žena, ktorá pricestovala do Trsteného za príbuznými na návštevu už v roku 1987. „Sledovala ju tajná polícia, videli sme ich cez okno. Kathy o tom vedela, ale ťažkú hlavu si z toho nerobila. Odvtedy nás navštívila viackrát, bola aj na synovej svadbe v sedemnástom,“ vraví Betty.

Presúvame sa k počítaču, ktorý jej syn premiestnil na prízemie, deň pred mojou návštevou. Nemohla ju teda utajiť a prichystať prekvapenie.. Syn, žijúci v neďalekom Kéke, nás prichádza nakrátko pozdraviť... V počítači Betka otvára špeciálny program. Doň sa dajú nahráť, umiestniť mená, fotografie a dôležité dátumy našich príbuzných. Program dokonca vyzve účastníka, aby overil totožnosť ďalších osôb. Vzdialené rodiny sa tak môžu prepojiť, skontaktovať a spoznať.

„U nás boli zdrojom mnohých údajov najmä cirkevné archívy. V roku 1896 prešli matriky pod Uhorský štát. V Amerike je hľadanie rodokmeňov tradíciou. Napríklad v registri Ellis Is-

„Betty Očkaják“ nad vzácnymi dokumentmi

land sú zachytení všetci imigranti, ktorí dorazili do New Yorku od roku 1820 až do roku 1957. Jasně, že sú tam aj moje dve prarčky...“ Na Betku čaká kontrola údajov o desiatkach ľudí, na ktorú ju program upozornil. Má toho pred sebou teda ešte veľa. Je príkladom človeka, ktorému uveríte, keď vyhlási, že na dôchodku má vari ešte menej času, než keď chodil do práce. „Dnes idem po prvý raz do vynovenej škôlky pre vnučku,“ odprevádza ma. Rastie jej nová generácia...

Anton Oberhauser, foto autor

Kolok z ČSR

Farská pečiatka reformovanej cirkvi z čias 2. svetovej vojny - s názvom obce v dvoch jazykoch

...pýtali sme sa, zatiaľ nesmelo. Spoločenské stretnutia si budovali v našich obciach a mestách budúcu dlho. Stali sa jednou z kľúčových aktivít pre vzájomné spoznávanie, kultúrne a spoločenské využitie. No ako blesk z jasného neba do toho vstúpil COVID-19. Zabehnutý cyklus sa zabrzdil. Skončili sa podujatia v réžii obcí, záujmových združení, škôl. No tak ako každá udalosť vstúpi do života, nakoniec odíde. Som presvedčený, že aj COVID-19 raz ustúpi do zabudnutia a všetko bude zas dobré. Takouto prvou lastovičkou v Čani bolo skromné stretnutie dôchodcov pri miske dobrého gulášu, káve a zákusku, konalo sa 31. júla. Aj naďalej si prajme veľa zdravia.

Michal Rečka, red

Vracia sa spoločenský život...?

Kuchárky, čo uvarili guláš

Irena Vargová - bylinkárka z Čane

Neničme si Božiu záhradu

Pani Irene Vargovej pristane úsmev. A ten jej na tvári vždy vyčarí príroda alebo, ako ona hovorí, Božia záhradka. Nazýva tak všetky miesta, kde rastú liečivé rastliny. Osobitne lúky nad Skárošom, ktoré jej prirastli k srdcu.

Hoci býva v Čani, poštárku robila dve desaťtisky rokov práve v Skároši, kde vyrastala v časti zvanej Malá Praha. „Radšej som denne do práce dochádzala autobusom. Podhorská oblasť plná zázrakov mi to bohato nahradila,“ vraví a pokračuje. „Vela ma o bylinkách naučila babka Rošková. Mala som asi 10 rokov, ona vyše 80. Bývala sama v slamenej chalúpke a jej deti žili v Česku. Kol'kokrát mi povedala: Dones mi to, čo kvitne na bielo, aj to, čo kvitne na fialovo... U druhej babky Vočíkovéj z Trsteneho som sa tiež kde-čomu priučila.“

Raz sa pani Vargová škaredo zranila pádom z bicykla. Babka Rošková jej priložila na ranu čerstvé skorocelové listy a tie boľáčku rýchlo zacelili.

Neskôr ju zas trápili ekzémy na rukách. Lieky nepomáhali. Postihnuté miesta si začala každý deň mazať v odvare z repíka, šalvie a nechtíka. Za dva týždne nebolo po trápení ani stopy. Pomáha tak aj iným.

Schody v dome, obývačku aj iné priestory má zaplnené škatulami so starostlivo natrihanými bylinkami a voňavými vreckami. Na policiach sirupy - napríklad žihľavový či agátový. Aj rôzne tinktúry. V príjemnej kuchyni pijeme čaj zo šalvie, medovky a bobuliek čiernej bazy. Dochutený výborným bazovým sirupom. Ochutnávam jej lahodný zákusok.

Čo zbiera teraz, začiatkom jesene? Ginko dvojaločné na pamäť, šípky na

Irena Vargová s jej liečivami z prírody

prechladnutie, hloh na srdiečko, listy čiernych ríbezlí - na kašeľ...

Jej štyri deti ju v celoživotnej záľube podporujú. „Mama je stále na lúkach. Aj sa obávame, kde sa až zatúlala, voláme jej, našťastie, vždy je v poriadku,“ vraví najstaršia dcéra Evka. Druhá dcéra Andrea býva dva roky vo Zvončine pri Trnave. „Mama, je tam potok, lúky, príd', pozýva ma. Vari mi to dakedy vyjde. Som v Čani kostolníčkou, tak ako moja mama a otec. Zatiaľ neviem, kto by ma aspoň na týždeň zastúpil.“

Zhlboka si vzdychne a do očí jej vrhne slzy. „Čo bolo harmančeku

nad Skárošom! A šalvie lekárskej! Až svah pod cintorínom fialovel. Teraz ich už nevidím. Postrekmi a necitlivosťou si ničíme záhradu, ktorú nám Boh dal do užívania. V okolí Čane už takmer niet bylinkových miest. Ešteže pri jazere možno zbierať lipu a myši chvostík.“

Pestuje bylinky aj na záhrade. Rada by ich rozsadila aj na ďalšie miesta, ale vnuci a vnučky potrebujú miesto na guľovačku či letné bláznenie. A ich návšteve je vždy veľmi rada. Najstaršia Ivanka ide v jej stopách.

Katarína Čániová, foto autorka

Bylinkové „jednohubky“ vlastnej výroby. Priepustné biele vrecúška zo Švajčiarska objednáva vnučka. Pani Irene uľahčila prácu, predtým ich prácne vyrábala z gázy

Recept a rady pani Ireny

► Petržlenové víno - na srdce

Do 1 l bieleho vína bez siričitanov dáme 10 stoniek petržlenu s listami. Pridáme 1 lyžicu vínneho octu. Varíme 10 minút. Vytvorí sa pena, tú ale nezbierame. Pridáme 300 gramov domáceho medu, varíme ešte 4 minútky a scedíme. Dáme do fliaš.

Užívame každý deň poldeci pred jedlom. Do vypitia 1 litra, potom mesiac pauza a kúru možno zopakovať. Víno môže byť trochu mútné, treba vypíť aj spodok.

- Petržlenová vňať je vhodná i na posilnenie močových ciest a obličiek
- Šípky nekombinujte s inými bylinkami
- Trnky sú dobré na chudnutie

Co še u nas varelo

Komperňiki - sladké lokše aj k polievke

Potrebuje: 500 g uvarených zemiakov, 500 g hladkej múky, štipku soli, maslo, cukor

Zemiaky uvaríme vo vode a popučíme na kašu. Necháme ich dôkladne vychladnúť. Primiešame k nim múku a trochu osolíme. Vypracujeme cesto, ktoré po častiach vyvalkáme do kruhu a na rozpálenej panvici alebo platni na sucho opečieme

z oboch strán. Vybraté lokše pomastíme z oboch strán roztopeným maslom a posypeme cukrom. Aby lokše vydržali viac dní, odporúčame pridať do cesta 100 gramov jemného tvarohu a 1 vajce. Toto jedlo s cukrom bolo používané aj ako príloha k polievkam. Poznáme i variant bez cukru - prílohu k mäsu a kapuste.

Pavol Kacvinský

Usmievavá pilotka z Hanisky - v oblakoch ako doma

Svet zhora je nádherný

„Keď som bola dievča, otec ma zobral na let vetroňom. Keďže nemá motor, pilot musí ovládať meteorológiu a výšku získava len vďaka stúpavým prú-

dom v atmosfére. Tak ma to nadchlo, že som na letisku trávila skoro každý víkend a rozhodla sa stať pilotkou,“ spomína na silný impulz 26-ročná

Miroslava Šomodiová v kabíne lietadla strávi 70 hodín za mesiac

Miroslava Šomodiová, ktorá „pracuje“ v oblakoch už osem rokov.

Po štúdiu na obchodnej akadémii jej kroky jednoznačne viedli na Leteckú fakultu Technickej univerzity v Košiciach. V bakalárskom štúdiu prelúska konštrukciu, aerodynamiku, navigáciu, ale aj psychológiu a komunikáciu. Nadanie iste zdedila po otcovi, ktorý pôsobil v brandži ako letový dispečer. „Výcvik a získanie potrebných licencií je finančne náročné. Bez podpory mojich rodičov by som to nevládla. Ďakujem...“

Po vetroni sa zaškolila na 2-4 miestne motorové lietadlá a dnes už lieta na stroji ATR 72 pre 68 pasažierov v Českých aerolíniách. „Keď som k nim v osemnástich rokoch nastúpila, bola som najmladšou pilotkou. Prvé lety boli psychicky náročné, veľmi som si uvedomovala zodpovednosť za pasažierov. Ale už som si zvykla. Obsluha lietadla má presne dané kroky a navyše v kokpíte sme dvaja. Pilot letiaci, ktorý let riadi, a pilot monitorujúci, ktorý dohliada na jeho priebeh.“

Mirka lieta vo výške 6000 metrov po Európe z Prahy na všetky svetové strany, do Štokholmu, Ríma, Kyjeva, Amsterdamu. „Žiaľ, počas mojich letov nemám priestor spoznávať destinácie, keďže po polhodinovej prestávke letím späť. Cez dovolenku som navštívila Amsterdam, veľmi sa mi páčil. Ako pasažier sa cítim fajn, oddychujem, kochám sa výhľadom, ktorý sa s tým vpredu nedá porovnať... Zhora svet vyzerá proste úžasne. Najkrajší je na jar, keď je krajina pestro zelená, na jeseň zase hrá farbami. Magické sú východy a západy slnka, keď si vždy poviem, že som za svoju prácu vďačná.“

S kľišé, že ľudia si pod pilotom predstavujú muža, má spojenú úsmevnú príhodu. „Viezli sme futbalový tím detí do Göteborgu. Keď sa dozvedeli, že lietadlo pilotuje žena, dokonca dve, mali ich vedúci veľké obavy. Po pristátí sme zožali obrovský potlesk a urobili si spoločnú fotku.“

Aj keď sa jej detská túžba naplnila, neprestáva snívať ďalej. „Chcela by som riadiť biznis jety - malé súkromné lietadlá. Sú elegantné, rýchle, lietajú vyššie a spoznala by som aj malé letiská.“

Monika Floriánová,
foto archív M. Šomodiovej

Stretla som pápeža

Stretni pápeža. Výzva, ktorú som nemohla odmietnuť. Matne si pamätám návštevu pápeža, svätého Jána Pavla II. v júli 1995, keď som stála uprostred davu na letisku v Barci. Teraz je to iné - dva dni som v centre diania, na chrbte mám napísané dobrovoľník pre pápeža. A tak pomáham a slúžim, hoc v maličkostiach. Pre neho a s radosťou.

Stretni pápeža Františka. Slogan v médiách nás sprevádzal dlhé týždne. Sledujem prípravy na jedinečnú udalosť aj polemiky okolo, ktoré nechápem. Načo je dobré osočovanie a urážky? Prichádza k nám výnimočný muž, najvyšší predstaviteľ katolíckej

cirkvi, ktorý túži spájať. Chcem ho spoznať, a tak čítam jeho životopis, kázne, aj encykliku Laudato si - o starostlivosti o náš spoločný domov.

Stretna som pápeža. Neujde mi žiaden priamy prenos či debata v televízii, pokorne počúvam, čo nám a celému svetu vraví. Nerozumiem všetkému, ale vnímam dôležitosť zmierenia a jednoty. Deň D pre Košice. Je 14. september a stojím pár metrov od pódia. Keď prichádza, mám obrovskú radosť a na tele zimomriavky. Ľudia na Luníku IX spievajú, tancujú a kričia Amaro Papežis! Sme zjednotení aj v modlitbe, ktorá naraz znie v rôznych

jazykoch Padre nostro, Otče náš, Dade Amaro. Zo záznamu pozerám stretnutie na Lokomotíve a opäť cítim radosť. Keď Svätý otec prechádza v papamobile pomedzi ľudí, z pódia znie krás-

na pieseň: Chýľme sa za ruky, zrobme z nich sieť a spolu s Františkom zdvíhajme svet.

Monika Floriánová,
ilustračné foto internet

Stretnutie kolegov po viac ako 15 rokoch

Spája nás pôda

Štefan Szilagyi z Čane a **Ladislav Drotár** zo Sokolian - bývalí zamestnanci Štátneho majetku (ŠM) Košice, š.p. - si povedali, že by bolo dobré zorganizovať po rokoch stretnutie kolegov. V sále kultúrneho domu vo Valalikoch sa zišlo takmer 50 zootechnikov,

agronómov, veterinárnych lekárov, učtovníčok, kombajnístov, pozvanie prijali aj námestník **Ladislav Eštok** a riaditeľ **Štefan Bitto**. Vnímal som radosť zo stretnutia ľudí, ktorí spolu pracovali aj niekoľko desaťročí. Veľa sa spomínalo na kolegov, ktorí už nie sú medzi nami.

V rozhovoroch o robote bolo cítiť sentiment a hlavne lásku k práci s pôdou a hospodárskymi zvieratami.

A prečo práve vo Valalikoch? Poľnohospodársky podnik vznikol začiatkom 60. rokov ako ŠM Valaliky. Postupne pribúdali hospodárstva v Geči, Kokšove-Bakši, Haniske, Sokolanoch, Barci, Šebastovciach a neskôr aj hospodárske dvory v okolí Slanca. V 70. a 80. rokoch to bol jeden z najlepších agrárnych podni-

kov v Košickom okrese. Zamestnával neuveriteľných 1 000 pracovníkov, obhospodaroval 5 000 ha pôdy a v maštaliach choval viac ako 2 000 dojníc. Začiatkom 80. rokov sa vedenie presťahovalo do novej budovy v Košiciach a premenoval sa na ŠM Košice. Po revolučnom roku 1989 to s poľnohospodárskymi podnikmi išlo dole vodou, a tak „majetky“ v 1997 definitívne skončili.

Štefan Petrik, red

Paulína Pachovej vyšla zbierka ľudových piesní

Ďalšia krásna publikácia - zbierka piesní od **Paulíny Pachovej** (84) z Nižnej Myšle s názvom „Zato špivam, bi bul svet vešeli“ – obohatila región Hornád. Autorka ju pokrstila zeminou z rodnej hrudy na Abovských folklórnych slávnostiach v Skároši.

„Spievam odmalička, od roku 1972 až dodnes v našej skupine Nižnomyšľanka. S ľudovou piesňou sa mi žije ľahšie, lahodí môjmu srdcu, aj v žiali, aj v chorobe. Pesničky si zapisujem, odkedy viem písať. V zošitoch ich mám okolo 300,“ vraví mi pani Paulína, ktorej hlas v telefóne prezrádza čipernú osôbku. V tlačenej a znotovanej podobe ich pre rozsah priestoru, ktorý bol

Lahodia srdcu i telu

knihy určený, vyšlo 40. „Vybrala som najstaršie piesne, ktoré mám z Myšle a blízkeho okolia. Niektoré si spievali aj moja babka, určite majú aj cez sto rokov. Radi ich so skupinou prezentujeme na folklórnych prehliadkach a vystúpeniach v obciach. Tešíme sa, že ostanú zachované.“

Dôležitej úlohy verne zachytiť melódiu v notách sa chopil akordeonista a učiteľ na konzervatóriu **Erik Korfant**. Knižka vyšla v náklade 700 kusov

s finančnou podporou Regionálneho združenia obcí Hornád, odborné spracovanie zastrešilo Centrum kultúry Košického kraja. Ak chcete mať tento poklad doma, môžete si ho zakúpiť na obecnom úrade v Nižnej Myšli.

Plníť ešte jednu prosbu pani Paulíny - poďakovanie spevákom Nižnomyšľanky. „Prajem všetkým šťastie, lásku, spokojnosť, pevného zdravia stále dosť, starostí málo, radosti veľa, to im z celého srdca želim.“

Monika Floriánová, foto Milan Bagoni

Paulína Pachová pri autogramiáde

Abovské folklórne slávnosti Eurofolk 2021 v Skároši

Plné kultúrnych chuťoviek

Škola tanca, remeselné tvorivé dielne, ochutnávka domácich gastronomických špecialít, predstavenie odbornej publikácie a k tomu vystúpenie desiatky folklórnych súborov. Toľkú pestrosť ľudovej tradície okúsili návštevníci Abovských folklórnych slávností 15. augusta v amfiteátri v Skároši.

Kováčovi, drotári aj hrnčiari sa hneď lepšie robilo, keď im z pódia spievali naši speváci **Skárošan-ka** a **Karoske Beťare** zo Skároša, **Sakalčane** zo Sokolian, **Gečanka**, **Hanišťanka** i mladší **Haniščane**. **Paradne nevesti** na pódiu predviedli zvykoslovné pásmo o dožinkách, tak ako ich vo Valalíkoch slávil do roku 1950, kedy dedinčania mali za pánov šľachticov. **Kadlubek** a **Kadlubček**, tiež z Valalík, vo veselých scénkách a tancoch priblížili zvyky na Jána,

nechýbalo ani ľúbostné čarovanie. Energiu do žíl divákov napumpovali hostia festivalu FS Ilosvai z Veľkej Idy, FS Hornád z Košíc, FS Megyer z Veľkého Medera a Ľudová hudba Szikes z Miskolca.

Slnecný deň bol výnimočný aj predstavením dvoch zaujímavých kníh. Zbierky ľudových piesní **Paulíny Pachovej** a odbornej metodickéj publikácie **Tance a zvyky Abova**, ktorá obsahuje tri štúdie autorov **Zsófie Kupecovej**, **Mareka Rudňanského** a **Pavla Kacvinského**. Pavol, pedagóg a umelecký vedúci skupiny Kadlubek v nej publikoval doterajšie výsledky svojich výskumov v oblasti ženského tradičného odevu v obci Valaliky. „Popisujem, čo nosili malé dievčatká, dievky súce na vydaj, vydaté ženy až po starobu. Snažil som sa zachytiť, ako sa v priebehu storo-

čia odev menil, vyvíjal, čo sa stratilo a čo ešte dodnes existuje. Téma mi je blízka, keďže s ľudovou kultúrou som zžitý od mala, je súčasťou môjho prežívania a mojej rodiny, v ktorej sa kroj nosil bežne.“

Knihu Tance a zvyky Abova si môžete objednať u organizátora slávností - Centra kultúry Košického kraja, ktoré sídli na Hrnčiarskej 9 v Košiciach. CKKK vzniklo 1. januára 2021 zlúčením dvoch inštitúcií - Kultúrneho centra Abova v Bidovciach a Kultúrneho centra Údolia Bodvy a Rudohoria v Moldave nad Bodvou. Podujatie z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Monika Floriánová, foto Milan Bagoni

Krásna tanca v podaní Pavla Kacvinského z Valalík

V Sokolianoch vyrástla nová generácia nositeľov ľudových tradícií. Abovčatá, ako mládež nazýva **Želmíra Bérešová**, sa pod jej vedením formujú už vyše roka. Na stretnutiach raz týždenne ich učí aj málo známe piesne, aby sa na ne nezapadlo. Mládenci aktívne hrajú aj futbal, neraz si po ceste domov z tréningov či zápasov od srdca zaspievajú. Čisto chlapčenská zostava mala svoju premiéru na tohoročnom Dni rodiny. „V obci sa neorganizoval deň detí ani deň matiek, tak sme s našim folklórnym súborom Sakalčane a klubom dôchodcov pripravili skromnú oslavu rodiny. Do programu sa zapojili aj deti zo Základnej školy Haniska. Je krásne stretnúť sa a spolu si zaspievať,“ vraví Želmíra, ktorá zaneviedla aj súbor Sakalčane.

Monika Floriánová, foto archív súboru

Spevavé Abovčatá

Abovčatá zo Sokolian. Mládenci prvý raz vystúpili bez dievčat

Našli sa cez internet

Parezka zapúšťa korene v Ždani

Medzi menej známe zdravotné hendikepy najmä u detí patrí diagnóza paréza plexus brachialis. Nastáva ako dôsledok komplikovaného pôrodu, pri ktorom dochádza k poškodeniu periférnych nervov novorodenca. Dôsledkom býva ochrnutie jednej hornej končatiny, prakticky s trvalými následkami.

Na Slovensku reprezentuje rodičov a deti, ktorým do života zasiahla táto diagnóza, nezisková organizácia PAREZKA. „Hlavou a dušou“ združenia v jednej osobe je **Ivan Slovenský** z Nižnej Myšle, otec siedmich detí, ktorého

dnes 12-ročnej dcérke Alžbetke bolo tiež diagnostikované toto postihnutie. „Jednou z našich hlavných činností je osвета – šírieme povedomie o tejto diagnóze a zároveň sa cez internet hľadáme s ďalšími rodičmi, ktorí sa s podobnou situáciou musia v rodine vyrovnávať,“ hovorí.

PAREZKA podpísala zmluvu s obcou Ždaňa o prenájme priestorov bývalej materskej školy. A v dňoch 2. – 4. júla sa v tomto areáli konal 0. ročník športovo-integračného turnaja PAREZKA, ktorý podporila Nadácia SPP z grantového programu Športuj aj Ty! Počas športového

vého víkendu sa súťažilo v disciplínach, pri ktorých si deti zlepšujú motoriku – petang, lukostreľba, stolový futbal či lezenie na umelej stene. Doplnkovou disciplínou bolo maľovanie názvu a loga tímu na tričko. Prišli rodičia s deťmi až z Topoľčian, Popradu, Prešova či Sniny. „Zdravé detičky pomáhali hendikepovaným pri zvládaní disciplín.“

Ivan Slovenský si veľmi pochvaľuje spoluprácu s obcou na čele so staros-

tom **Jánom Kokardom**. „Dúfame, že sa sem do Ždane budú naše deti často a rady vracaať.“ V Ivanovej réžii medzitým vznikol v areáli altánok, ktorý slúži hlavne na arteterapiu – liečbu umením. Pokiaľ sa nájde dosť finančných prostriedkov od darcov, vznikne v priestoroch bývalej škôlky rehabilitačné centrum, solná jaskyňa či priestory na oxyterapiu.

Anton Oberhauser,
foto Parezka a autor

Ivan Slovenský s najmladším synom Stanislavom

Stolný futbal musí byť!

Dobrovoľníci pri petangu

Od vďačnej starostky

Mladí trávia voľný čas aktívne

Stačí ich oslovíť a oni sú ochotní prísť pomôcť. Hovorím o mladých ľuďoch vo veku od 10 do 15 rokov, ktorí 1. septembra, posledný deň prázdnin, pomáhali odstraňovať burinu a okopávať vysadené okrasné kríky a stromčeky v Nižnej Hutke. Oceňujem aj ich pomoc pri upratovaní kultúrneho domu.

Veľa sa rozpráva o tom, že deti vystrájajú a robia neporiadok. Ale čo robíme my dospelí, aby to tak nebolo? Zistila som, že sa stačí k nim priblížiť, dať im najavo, že máte o nich záujem. Že sú potrební. Je dôležité sa s nimi rozprávať, venovať sa im a učiť ich pomáhať. Musia vedieť, že nič nie je zadarmo, že všetko si treba zaslúžiť. Veď oni vedia o čom hovorím, oni potrebujú niečo odo mňa a ja zasa od nich ☺.

Ďakujem, moji mladí priatelia – Viki, Diana, Gabika, Karin, Jakub, Rišo a Marek.

Iveta Vasilenková, foto ocú nh

Salome vo finále!

Talentovaná mladá speváčka z Čane **Salome Bindová** sa na stránkach Abovského hlásnika objavila už neraz. Či už v súvislosti s úspechom na prehliadke mladých spevákov Hviezdička alebo s vystúpeniami na Dňoch RZOH. Aktuálne dosiahla najväčší úspech svojej speváckej dráhy. S piesňou Snívam sa na základe rozhodnutia poroty dostala priamo do finále pesničkovej súťaže Košícký zlatý poklad.

Vo finále sa predstaví aj ďalších 11 piesní z celkového počtu 236, prihlásených do tohto ročníka. Finálový koncert sa uskutoční v sobotu 6. novembra o 19:00 v košíckom Kulturparku, v priamom prenose ho odvysiela Rádio Slovensko. Televízny dokument z podujatia odvysiela Dvojka.

rtvs/red

Tip na nevšedný výlet - k oddelenému ramenu Hornádu

Ked' je mŕtve plné života

Žlté kvety topinamburov žiaria v slnečnom popoludní babieho leta tak intenzívne, že máme dojem, akoby sme sa ocitli v epicentre živosti, veselosti a hravosti...

Nič lepšie sme si nemohli želať. Záplava žltých hlávok vysokých hlúznatých slnečníc nás uvádza na scénu nevšedného prírodného divadla zvaného čaro oddeleného ramena Hornádu. Popravde, správne by som mala napísať mŕtveho ramena. Pulzuje však takým bohatým životom, že nemám srdce použiť „terminus technicus“.

Podme ale po poriadku. Milí čitatelia Abovského hlásnika, pozývame vás na nevšednú, asi dvojhodinovú vychádzku pokojným, tichým pekným prostredím. Sprievodkyňou nám je **Jana Schubertová**, pracovníčka OcÚ v Gyňove, ktorá v jeho okolí alebo aj opačne - k cyklovávke smerom na Trstené pri Hornáde rada kondične beháva. Je tunajšou rodáčkou, jej postrehy sú cenné.

Od železničnej zastávky v Gyňove ideme autom po prvú odbočku vpravo. Poľnou cestou plnou výmoľov sa asi po troch kilometroch dostávame k ramenu Hornádu, ktoré už nie je priamo spojené s materskou riekou.

Brána k živej vode

Auto odstavujeme na prvej malej voľnej ploche, neďaleko spomínaných topinamburov a pri vreci odpadkov, ktoré tam voľakto vyhodil. Prejdeme porastom pár metrov a ocitáme sa akoby v inom svete. Sme pri vode pokrytej jemným zeleným porastom, obklopení neprehľadnou lužnou húštinou. Pôsobí to všetko harmonicky, aj keď pani Schubertová spomína, že nie je to dávno, čo voda bola bez zelenej prikrývky.

Vraciame sa na asfaltovú cestičku a ňou pokračujeme popri ramene. Cestička ho takrečeno zoširoka objíma. Postavili ju možno za socializmu kvôli prístupu stojov na polia. Začujeme šum Hornádu. Pár krokov cez pole a sme pri ňom. Zvláštny pocit. Voda z jednej

Jeseň hýri farbami

Mŕtva voda plná života na oddelenom ramene Hornádu

Topinambury žiaria

i z druhej stany. Živá, prúdiaca i mŕtva, stojaca. Vnímame slnko, bezvetrie, vtáčí spev, ľudské ticho, výborný vzduch. Výhľad máme na Slanské vrchy. Pani Jana podotýka, že kým nevysadili okolo riek pások vrbní - zrejme po povodniach v roku 2010 - výhľad bol aj na Košickú kotlinu. Vraví, že toto miesto na rodinné prechádzky s kočiarikmi a bicyklíkmi radi využívajú aj obyvatelia Čane.

Míňame tri dvojice nádherných statných topoľov s obrovskými korunami. Na jednom je i posed. Viem si predstaviť počúvať na ňom šum listia celý deň.

Prichádzame na opačnú stranu ramena. Zabočíme k brehu. Ocitáme sa v nádhernom prostredí popínavých rastlín hýriacich sýtymi farbami jesene ako stvorenými na výtvarnú výchovu do školy. Breh, raj rybárov. Jediné miesto na vode nepokryté zeleným kobercom. Aj tu narazíme na skládku harabúrd...

Vraciame sa na cestičku. Po asi dvoch kilometroch chôdze sme pri aute. Osviežené a príjemne unavené. Rozhodnuté, že nabudúce si zoberieme bicykle a preskúame poľné cesty v okolí. A do auta pribalíme veľké igelitové vrečky, aby sme odľahčili prírodu aspoň trochu od špaticích „prílepkov“.

Katarína Čániová, foto autorka

Letopočet sa vtedy pravdepodobne začínal ešte číslovkami 1 a 7. Tisíc sedemsto... Písalo sa 18. storočie, keď v chotári Nižnej Hutky zasadil nejaký rozhladený človek lipu. Nevie, kým bol, čím sa v živote zaoberal. Tá lipa je však stále s nami.

A podľa všetkého chce žiť aj naďalej. Hoci poškodená. Meranie obvodu kmeňa ukázalo - 4 metre. Na základe toho arborista **Martin Kolník** odhadol vek stromu na 200 až 250 rokov.

Dnes už hlavná komunikácia zo Slanca do Košíc vedie trochu obďaleč. V čase zasadenia lipy však prechádzala obchodná cesta Abovom práve tadiaľto, zrejme cez dnešnú Toryskú ulicu. Svedčí o tom aj kríž, spoločník osadený do zeme priamo pod lipou, ktoré-

Živý svedok dávnych čias

ho zvláštne kovanie vraj tiež ukazuje na koniec 18. storočia. Ľudia si okolo neho vytvorili akoby pútnické miesto, najmä počas svetových konfliktov pri ňom hľadali útočisko, ochranu pred vojnovým besnením.

Toto všetko viem od **Gitky Takáčovej**. Pristahovala sa na toto miesto s rodinou pred 20 rokmi. Späť ku koreňom, ktoré v jej mysli ožili ešte z rozprávania tunajšej rodáčky, prastarej mamy. „Starám sa o tú lipu. V roku 2003 ju rozčesol obrovský blesk. Vidíte, že koruna je odvtedy trochu na dve časti. Určite cíti našu lásku, pozrite, ako vyháňa nové konáre,“ hovorí

Gitka, ktorej dcéra s priateľom práve ozdobili kríž novými umelými kvetmi. Svoju dedovizeň miluje hlavne pre unikátnu kombináciu ekologickej stopy a kultúrnej pamiatky. A neodchádza, hoci blízka Torysa výdatne obľizla v roku 2010 aj ich dom a z času na čas zahrozí.

Gitkino pátranie po histórii lipy-pamätníčky medzitým pokračuje... Ak o nej či o kríži viete viac, zastavte sa na obecnom úrade. Starostka **Iveta Vasilenková** by rada nechala vyhlásiť lipu za chránený strom.

Anton Oberhauser,
foto ocú Nižná Hutka

Testovali nové cyklo-prístrešky a staré cyklotrasy

Najprv benzínka, potom diaľnica?

Bratov Čaniovcov z Košíc zaujala medializovaná informácia o nových moderných odpočívadlách v našom „mikráči“. Vytiahli elektrických tátošov, preštudovali mapu Mikroregión Hornád - Cyklotúry juhovýchodne od Košíc a vytýčili si približne 50 km trasu Košickú kotlinou.

Auto odstavili v Krásnej pri moste a značeným cyklochodníkom sa vybrali popri Hornáde smer Nižná Myšľa. A ako bolo? „Nuž, šli sme cestou-cestou, dosť často cez mláky v ko-

lajach traktorov alebo po ornici, lebo inej možnosti nebolo. Dokonca nám poľnú cestu prekrižilo kukuričné pole. Museli sme sa vrátiť a hľadať značku. Chodník je slaboznačený, viac ráz sme sa mohli spoľahnúť len na mapu a vlastný úsudok,“ rekapituluje **Vladimír**, jeden z bratov.

Oddýchli si až pri modernom odpočívadle na brehu rieky v Nižnej Myšli. Ocenili tabuľu s mapou a fototipmi na výlet po okolí. Tamajšiu nabíjaciu stanicu na elektrobicykle nevyužili. Nepotrebovali ju. Podľa ich mienky ide

o krátke trasy v blízkosti mesta či obcí. Každý cyklista si batériu nabije doma, nebude hodinu či dve kvôli tomu čakať na odpočívadle.

Vladimír však pridáva veľmi podstatný postreh. „Prekvapil nás kontrast. Moderné odpočívadlo a k nemu či od neho vedie biedne značená, neupravená cyklotrasa a to na exponovanom úseku - z Košíc. Myslím, že tvorcovia odpočívadiel mali v prvom rade myslieť na ich prepojenie s funkčnými cyklochodníkmi. Skúste si predstaviť, že by takto postupovali budovatelia

diaľnic...“ Značenie bolo lepšie až od spomínaného odpočívadla po novú vyhladkovú plošinu vo Vyšnej Myšli. Odtiaľ bratia pokračovali dobrou lesnou cestou v podhorí Slanských vrchov bez prerušenia až do Skároša. Kochali sa výhľadmi na Košickú kotlinu, dali si pivko v tamojšom príjemnom pohostinstve Kaštieľ.

Cestnou komunikáciou cez Ždaňu a Nižnú Myšľu sa vrátili k autu v Krásnej. Išli po druhej strane Hornádu a hľadať cyklocestičky, to už neriskovali.

kčj, foto Vladimír Čáni

Oddych na odpočívadle v Nižnej Myšli

Vyhodnotenie súťaže s bonusom

Koľko kilometrov meria okružná cyklotrasa Čaňa - Trstené pri Hornáde - Gyňov - Čanianske jazerá - Čaňa? Kto zo súťažiacich uviedol 18 km, odpovedal správne. Mapy z nášho vydavateľstva Mikroregión Hornád - Cyklotúry juhovýchodne od Košíc a Cesty vody na východe posielame **Marekovi Polnerovi** do Gyňova, **Márii Tóthovej** a **Marošovi Kövérovi** do Čane. Do zásielky pridávame aj bonus - maľovanú cyklomapu Košice a okolie pre deti. Výhercom gratulujeme!

P. S. Niektorí sa pýtajú, kde si môžu kúpiť spomínanú cyklomapu nášho regiónu. V Informačnom centre Visit Košice na Hlavnej 59 (budova Historického radnice).

OPKŽP-POI-INFO
2017-28

VODA, NÁŠ ŽIVOT

ZVYŠOVANIE INFORMOVANOSTI OBYVATEĽOV NAJMA KOŠICKÉHO A PREŠOVSKÉHO SAMOSPRÁVNÉHO KRAJA V OBLASTI UDRŽATEĽNOSTI VODNÝCH ZDROJOV S DÔRAZOM NA ZAPOJENIE ŽIAKOV ŠKÔL.

AKO ŠETRIŤ S VODOU?

ZÍSKAJTE INFORMÁCIE O

- spôsoboch šetrenia pitnej vody v domácnostiach
- hospodárení a využívaní vody
- priaznivých finančných dopadov na domáci rozpočet v prípade zavedenia navrhovaných šetriacich opatrení

TENTO PROJEKT
JE PODPOROVANÝ

TECHNICKÁ UNIVERZITA V KOŠICIACH
Stavebná fakulta

MINISTERSTVO
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

SLEDUJTE NÁS

WEB | <https://infovoda.webnode.sk/>

FB | @InfoVoda Tuke

IG | @infovodatuke

FB

IG

WEB

Sezóna patrila malým futbalistom

S veľkou chuťou si toto leto užívali mladí futbalisti. „Prípravkári“ do 11 a do 9 rokov absolvovali v našom regióne hneď niekoľko turnajov. A to za účasti nielen tímov z okresu, ale aj spoza hraníc Košického kraja.

Organizátori mohli počítať s usporiadateľskou pomocou mnohých nadšených dobrovoľníkov, aj z radov rodičov.

Mimoriadne vydarenú šnúru majú za sebou obzvlášť deväť- a desaťročníci (U11) chlapci z Kokšova-Bakše. Na domácej pôde sa 26. júna začala ich víťazná spanilá jazda. V 3. ročníku turnaja zvíťazili pred podtatranskou Šuňavou a susednou Ždaňou. V ten deň urobila všetkým radosť navyše aj tombola.

Nasledovali zápasy o pohár starostu Čane 3. júla. Pomyseľnú palmu víťazstva si odniesli sedem- a osemročníci (U9) hráči z Malej Idy, Šaca bola druhá a Ždaňa tretia. Organizátor **František Papcun** osobitne vyzdvihol usporiadateľský vklad **Richarda Kissa**, svoj diel však prinieslo aj nemálo ochotných sponzorov a nezištní dobrovoľníci pri príprave priestorov a šatní.

Zápolenie v Ždani

► Ždaňa po prvý raz

Telovýchovná jednota Hornád Ždaňa usporiadala 17. júla svoj turnaj prípraviek po prvý raz. Kokšov-Bakša medzi U11 opäť nenašla premožiteľu, odsunula na druhé miesto Hanisku a na tretie Ždaňu. Medzi U9 si titul pripísala Seňa pred Malou Idou a Ča-

ňou. Aj toto podujatie sa mohlo konať vďaka množstvu partnerov.

V Haniske bol futbal súčasťou športového popoludnia (pozri článok vedľa) 7. augusta. Vo výbornom svetle sa znova predstavil tím U11 z Kokšova-Bakše. Druhý skončil Kechnec, tretí boli domáci.

► Futbalový kemp

Už po tretí raz sa v prvých dvoch júlových týždňoch konal na štadióne v Geči futbalový kemp. Organizovalo ho OZ Futbalová škola Košice a počas dvoch turnusov sa ho zúčastnilo okolo 80 detí z mesta i našich obcí. Okrem tréningov a záverečného turnaja si deti vyskúšali iné pohybové aktivity ako futgolf, frisbee, bedminton, k dispozícii bola i trampolína. „Deťom sme priniesli voľnočasové aktivity a veríme, že si vytvorili nové priateľstvá. Chcem poďakovať starostovi **Patrikovi Rusňákovi**, riaditeľovi štadióna **Vladimírovi Kondášovi** ako aj všetkým sponzorom,“ poznamenal za organizátorov **Peter Šmelko**.

Anton Oberhauser, foto FK

Športový deň v Haniske

Ihriská v Haniske sú opäť raz zaplnené ľuďmi. V jeden deň budú zápoliť vo futbale, plážovom volejbale a tenise. Organizátori OZ Naša Haniska a obec sa starajú o to, aby nikomu ani súťažiacim ani divákovi nechýbali sily. Guláš od rána varí **Miroslav Palenčár** so svojou partiou.

Na multifunkčnom ihrisku šesť hráčov súťaží o najlepšie podania. Víťazom tenisového turnaja však môže byť len jeden. Pohár preberá **Tomáš Kundrák** z Hanisky. Kúsok ďalej v príjemnom tieni stromov v parku si pod sieťou merajú sily štyri volejbalové družstvá. Tím zo Sokolian sa snažil, ale prvenstvo získavajú miestni bratia **Laczkovci** s Tomášom Kundrákom.

Stredobodom záujmu je však futbalový turnaj. Diváci oduševnene povzbudzujú mladých chlapcov z prípravky. Družstvá z Hanisky, Kokšova-Bakše,

Víťazi volejbalového turnaja v Haniske

Ždane, Kechneca a Lokomotívy Košice predvádzajú tesné a dramatické zápasy. Víťazne z nich vychádza kokšovsko-bakšianska mládež. Akčný športový deň ukončuje priateľský zápas starých pánov Oldboys Haniska verus Oldboys Budimír so skóre 4:2

Monika Floriánová, foto ocú Haniska

Najlepšia prípravka leta z Kokšova-Bakše

Posledný prázdninový víkend prebiehal v Čani aj tradičný futbalový zápas miestnych družstiev zložených zo skôr narodených hráčov - pri príležitosti 77. výročia SNP. Z víťazstva sa tešili „Starí páni“. Vo Valalíkoch sa víťazom miestnych majstrovstiev stalo družstvo „Žilčové kamene“. Išlo o 2. ročník turnaja Valaliky Cup. Zapojoilo sa 16 tímov.

rj/tob, foto ocú Čaňa

Zvládali kolá aj s prevýšením

Patrí k najkopcovitejším obciam nášho regiónu. Prevýšenie na tohtoročnom Behu Vyšnou Myšľou, ktorý sa konal v sobotu 3. júla, dosiahlo výrazných 51 metrov.

Účastníci si mohli vybrať, či absolvujú jeden, dva alebo tri okruhy dlhé 2,3 kilometra. Podľa organizátora **Emila Repáka** však na tomto 15. ročníku išlo me-

nej o víťazstvá ako v minulosti. „Stretli sme sa z lásky k behu.“ Medzi účastníkmi prevažovala radosť z menej prísnych protipandemických opatrení. Atmosféru však poznačil aj skon dlhoročného podporovateľa športu, **Ladislava Herpáka**, iba deň pred podujatím.

V predprograme súťažili aj deti, počnúc dvojročnými. Tie sa do cieľa do-

stali, ako mohli, aj s pomocou mamky či ocka. V najstaršej kategórii chlapcov s ročníkom narodenia 2003 – 2005 sme boli svedkami veľkého skutku fair play. Keď **Radovan Repák** v cieľovej rovinke spadol, jeho súper **Michal Štuller** nepokračoval do cieľa, ale vrátil sa, aby sa uistil, že Radovan je v poriadku.

V hlavných pretekoch zápolilo 52 borcov a borkýň rôzneho veku. Na takmer 7-kilometrovej trati boli najrýchlejší **Erik Repák**, za ním dobehol **Tomáš Moňok** a prvá zo žien **Katarína Lamyová**. Nechýbal štvornásobný majster Slovenska (2007 – 2010) v maratone **Imrich Pástor**. Najstarší bežec, takmer 80-ročný **Vincent Juhás** z Vyšnej Myšle, absolvoval jeden okruh. Nevynechal ho ani samotný **Emil Repák**, aj keď nie v najlepšej forme po dobehu priznal, že to bolo ťažké. Za zmienku stojí aj beh **Petra Gombitu**, farára známeho z pôsobenia v útulku pre bezdomovcov v Bernátovcich. Jeho špeciálnym cieľom bolo bežať pre chudobných, čo zdôraznil aj hlásateľ **Viktor Fotul**. Svojím spôsobom teda zvíťazili všetci, čo dobehli do cieľa.

Čitateľská súťaž

Tajničku našej krížovky „Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021“ správne vylúštili aj **Sofia Stankovičová** z Čane a **Michaela Lacková** z Valalík, ktorým redakcia doručí cenu od autora krížovky.

Súťažná otázka pre toto vydanie znie: **Aký obvod kmeňa má lipa, ktorá rastie pri Torskej ulici v Nižnej Hutke?**

Odpovede posielajte na e-mail regionhornad@gmail.com alebo poštou na adresu redakcie do **10. novembra**. Zo správnych odpovedí opäť vylosujeme víťarca ceny od niektoej z našich obcí.

Podľa **Emila Repáka** má bežecký klub vo Vyšnej Myšli budúcnosť, nad vodou ho držia najmä prísťahovalci do obce.

Ďalší úspech - Erik Repák a Imrich Pástor sa predstavili na behu Sačurovská pätnásťka v septembri. Skončili na prvých dvoch miestach, Erik pritom obhájil víťazstvo z minulého roka.

Anton Oberhauser, foto autor

Erik Repák v strede

Malí si pred behom zapózovali

Po dvoch rokoch znova na kurtoch

V polovici augusta sa po ročnej odmlke - vzhľadom k pandémie Covid 19 - stretli na tenisových kurtoch Základnej školy v Čani priaznivci bieleho športu. Deväť dvojíc si zmeralo sily v 21. ročníku turnaja vo štvorhrách o pohár starostu obce. Súťažili dvojice skombinované z borcov z Čane, Valalík, Košíc a Trsteného p. H. Krásny snečný deň predpovedal skvelý tenis. No ešte v úvode starosta **Michal**

Rečka pripomenul skvelého priateľa, kamaráta a spoluorganizátora turnaja **Rudolfa Tomča**, ktorý prednedávnom podľahol ťažkej chorobe. Po napínavom finále si víťazné trofeje odniesla dvojica **Dušan Bobaľ a Rudolf Tomčo ml.** Zo striebra sa tešili **Vladimír Tomčo s Františkom Papcunom** a na tretej priečke skončili **Štefan Miľo a Radoslav Bitto**.

Róbert Janotka, ao

Abovský hlásnik, štvrtročník Regionálneho združenia obcí Hornád. Adresa: Osloboditeľov 22, Čana, IČO: 319 65 041, **redakcia:** Communication House, s.r.o., **adresa:** Štefánikova 6, 040 01 Košice, **e-mail:** regionhornad@gmail.com, **web:** www.regionhornad.sk, **vedúca redaktorka:** PaedDr. Katarína Eva Čániová - tel: 0905 812 883, **redaktori:** Mgr. Anton Oberhauser - tel. 0911 291 255, Ing. Monika Floriánová, **redakčná rada:** predseda Mgr. Karol Dzugas, členovia Ing. Miloš Barcal, Mgr. Monika Gergelová, JUDr. Ľubomír Vranka, Ing. Štefan Petrik, Mgr. Denisa Vargová, Ing. Ján Kokarda, **distribúcia:** - Obecný úrad Ždaňa, tel. 055/698 00 21. Vychádza ako štvrtročník pod registračným číslom EV 3592/09, ISSN 1339 - 2549, **sadzba:** Jozef Veselý - FOGRA studio Košice, **tlač:** ROTAPRINT, s.r.o. Redakcia nezodpovedá za obsah doručenej inzercie.